

## **Oponentský posudek diplomové práce Rostislava Valvody *Překlady české literatury do angličtiny***

**Ústav translatologie FF UK**

Předložená diplomová práce se věnuje produktivnímu tématu, jež bylo z celé řady důvodů v akademické sféře zanedbáno. Zatímco databáze původní české literární produkce jsou dostupné z různých zdrojů a i ohledně produkce překladů do češtiny se lze poměrně spolehlivě opřít o Českou národní bibliografii, překladům české literatury do cizích jazyků se věnovalo pouze několik heuristicky orientovaných diplomových prací. Oblast anglického jazyka však i zde byla dosud ponechána stranou, neboť jde o oblast rozsáhlou jak kvantitou překladové produkce z češtiny, tak i různorodostí míst a zemí, kde je česká literatura v angličtině vydávána. Předloženou diplomovou prací tedy Rostislav Kalvoda nevykonal pouze krok směrem k ukončení svého magisterského studia, ale odvedl také službu akademické veřejnosti, což u diplomových prací nebývá zcela běžné.

Danou diplomovou prací je poněkud problematické hodnotit z důvodu, že předložený text zjevně představuje jen pověstnou špičku ledovce a valná část výkonu v daném případě nespočívala v textaci, tedy ve vymýšlení nápadů a promýšlení formulací, ale v mapování materiálu v práci stojící jakoby před textem. Výkonem v tomto případě není pouze text samotný, ale i data shromážděná v příloze práce. Z četby úvodových pasáží si o tom lze udělat jistý obrázek, ale přesto cítím povinnost toto explicitně zmínit.

Práce samotná má zřetelnou výkladovou strukturu. Mapuje a dobře charakterizuje dosavadní zdroje textových i elektronických bibliografií a dalších databází. Řeší relevantní problém, jak vůbec vymezit sousloví „česká literatura“ exaktněji než pouze intuitivně. Dobře postihuje průběžnou práci se zdroji i metodu sběru dat i jejich ověřování. Velice užitečné jsou i kapitoly, kde už diplomant musel předvést svůj výkladový potenciál: úvaha o obrazu české literatury v angličtině, výklad o Čapkovi v anglickém kontextu, vývojový „příběh“ překládání českých textů do angličtiny i sumarizace počtu knih a antologií jsou přesné, produktivní, přínosné informačně a komplexní natolik, že by mohly být publikovány samostatně jako články.

Podložené, oprávněné a produktivní jsou i závěry, k nimž práce dochází. I zde by pochopitelně bylo možné rozvíjet další kritéria, jež vztah zdrojové a cílové kultury utvářejí, např. mechanismy knižního trhu, díky nimž „zavedený“ autor typu Ivana Klímy má vydavatelsky mnohem výhodnější pozici než autor v anglofonním kontextu dosud bezejmenný, anebo důvody dané spíše sociologicky motivovaným zájmem (fenomenální tržní

úspěch Michala Viewegha v Česku vedl i anglofonní nakladatele k tomu tuto kuriozitu představit v jejich kontextu). Tyto podněty ale opět jdou nad rámec běžných parametrů kvality diplomové práce.

K textu práce a k výkonu shromažďujícímu data mám jen několik dílčích výhrad:

1) Pasáž Cíle práce (s. 11-12) je formulována poněkud krkolomně a stylisticky neohrabaně; v opozici „kvalitativní“ a „kvantitativní“, s níž se tu pracuje, se zcela ztrácím jako čtenář a myslím, že se v ní ztratil i vysílený autor.

2) Vymezení českosti, tedy toho, co je označováno jako „česká“ literatura, za pomoci autorského klíče („česky píšící autoři“, s. 14) je produktivním a dosti jednoduchým řešením, aby nebylo třeba psát celou práci jen o tomto tématu, tedy kritériu vymezení. Zároveň ale by myslím bylo na místě přiznat jeho problematičnost, která je větší, než se může takto jevit. Zahrnuje toto kritérium třeba prozaika Jana Nováka, který česky napsal první knihu, ale poté už píše anglicky, nicméně leccos si do češtiny sám přeloží? Je Kundera vskutku ještě „česky píšící autor“ i v situaci, kdy již 7 knih napsal francouzsky? Rozhoduje zde kritérium většiny autorových děl či „původního“ jazyka psaní?

3) Žánrové členění textů je užitečným hlediskem, ale představuje opět složitý problém. V českém kontextu má tradici tradiční členění na literární druhy, tedy na lyriku, epiku a drama; chápu, že anglické překladové verze vstupují skrze kulturní transfer do sféry zvyklé na členění na poetry, prose fiction a drama, ale shrnutí všeho ostatního pod nálepkou esej je výrazně mechanické, protože bude zahrnovat tak heterogenní žánry, jako jsou memoáry, reportáže, cestopisy, úvahy atd. Nedávno tak oblíbený žánr deníku je přesně takovouto mezní kategorií: spadal by Vaculíkův *Český snář* do prózy, anebo do esejí?

4) Dílčí formulace jsou občas poněkud zkratkovité. Např. věta „Během 20. století také začalo mezi překlady narůstat zastoupení prózy“ (s. 40) bude znít přiměřeně až za dalších sto let; nyní je toto století pro nás ještě natolik diverzifikované, že bychom měli užívat nuancovanější časová označení. Obdobně „Aaron Asher, původem z východní Evropy“ (s. 42) je analogicky přílišnou paušalizací geografickou.

5) V pasáži o překládání Milana Kundery by asi bývalo bylo na místě zmínit explicitněji kontroverze ohledně původních překladů Michaela Henry Heima a Petera Kussiho, jež způsobil samotný autor, anebo alespoň odkázat na knihu, jež se tomu věnuje – Michelle Woods: *Translating Milan Kundera* (2006) – namísto diplomatického vyjádření „Čtyři z Kunderových románů se dočkaly opakovaného překladu“ (s. 42).

Práce dle mého soudu zcela splňuje kritéria kladená na žánr diplomových prací na FF UK. Přináší nové poznatky a užitečné zpracování materiálu, jež je přínosem pro celou

akademickou obec v rámci humanitních oborů. Proto tuto práci jednoznačně **doporučuji**  
**k obhajobě** a navrhuji hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 21. 1. 2013

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.